

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»
НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ АКАДЕМІЇ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ОСВІТИ
В ХХІ СТОЛІТТІ**

**Матеріали
II Науково-практичної онлайн-конференції
для здобувачів вищої освіти та молодих вчених**

24 березня 2022 року

Одеса

2022

«Актуальні проблеми педагогічної освіти в XXI столітті»

УДК 37.09.2

А 43

*Рекомендовано до розповсюдження мережею інтернет Вченою радою
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
(протокол № 3 від 16 травня 2022р.)*

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Любов Задорожна, ректор КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат філософських наук;

Вікторія Ягоднікова, проректор з науково-педагогічної та інноваційної діяльності, професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», доктор педагогічних наук, професор;

Ростислав Костенко, завідувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», доктор педагогічних наук, професор,

Неля Кузнєцова, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», кандидат педагогічних наук, доцент,

Марія Гриньова, здобувач освіти ступеня доктора філософії КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», голова Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених академії;

Наталія Кравець, здобувач освіти ступеня доктора філософії, КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», секретар Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених академії;

Вікторія Щур, здобувач освіти ступеня доктора філософії КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», член Наукового товариства студентів, аспірантів та молодих вчених академії.

Матеріали конференції публікуються за оригіналом рукопису, за достовірність і точність фактів, цитат, власних імен, статистичних даних та інших відомостей повну відповідальність несуть автори.

А 43 Актуальні проблеми педагогічної освіти в XXI столітті : матеріали II Науково-практичної онлайн-конференції для здобувачів вищої освіти та молодих вчених. 24 березня 2022 року / за заг. ред. В. В. Ягоднікової. Одеса, 2022. 83 с.

У збірнику представлені матеріали доповідей учасників II Науково-практичної онлайн-конференції для здобувачів вищої освіти та молодих вчених «Актуальні проблеми педагогічної освіти в XXI столітті», що розкривають актуальні проблеми сучасної педагогічної науки і практики, відображають результати досліджень щодо осмислення викликів та перспектив, обговорення проблемних питань, пов'язаних з розвитком теорії і практики педагогічної освіти XXI століття.

УДК 37.09.2

© ОДЕСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ, 2022

ЗМІСТ

<i>Арнаут Дар'я Михайлівна</i> ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЇ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	5
<i>Бальбуза Олена Миколаївна</i> ДОСЛІДЖЕННЯ СТИЛІВ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ У КОНФЛІКТІ	7
<i>Борисова Ольга Євгеніївна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СТИЛЮ СПІЛКУВАННЯ ПЕДАГОГА	12
<i>Вашкевич Оксана Іванівна</i> ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ	16
<i>Вознюк Анастасія Дмитрівна</i> ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ	19
<i>Гриньова Марія Василівна</i> НАУКОВО-НОРМАТИВНА ДИЛЕМА ДОВКОЛА ПОНЯТЬ «ЛІДЕРСТВО» ТА «КЕРІВНИЦТВО»: ЛІДЕР ЧИ КЕРІВНИК УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ	22
<i>Здрагат Світлана Геннадіївна</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ В ОСВІТІ	25
<i>Льїна Світлана Володимирівна</i> УМОВИ РОЗВИТКУ МАТЕМАТИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	28
<i>Килинич Марія Віталіївна</i> РОЗВИТОК «М'ЯКИХ НАВИЧОК» УЧНІВ: АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАННЯ	33
<i>Кравець Наталія Юріївна</i> МОТИВАЦІЙНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
<i>Лозбіна Марія</i> РОЗВИТОК ДОПИТЛИВОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА	38
<i>Ляшко Наталя Сергіївна</i> ПАРТНЕРСЬКА ВЗАЄМОДІЯ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	41
<i>Мокан Іван Русланович</i> УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГА: КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ	45
<i>Облакова Юлія Валеріївна</i> ВНУТРІШНЯ СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	47
<i>Орленко Ірина Миколаївна</i> ДЕТЕРМІНАНТИ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ В	51

<i>Останіна Аліна Олександрівна</i> РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ В ДИСТАНЦІЙНІЙ СИСТЕМІ НАВЧАННЯ	53
<i>Параскевич Анна Федорівна</i> РОЗВИТОК НАВИЧОК СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ ЯК ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ	56
<i>Солнцева Олена Анатоліївна</i> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ»	59
<i>Стрільбицька Юлія Василівна</i> РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ КРЕАТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	62
<i>Харченко Олег Михайлович</i> РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПІД ЧАС УРОКІВ ТЕХНОЛОГІЙ	64
<i>Шатайло Наталія Вікторівна</i> ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ОБРАЗОТВОРЕННЯ ОСОБИСТОСТІ: ОСВІТНІЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ	67
<i>Шишкіна Ірина Павлівна</i> ПРОБЛЕМА АДАПТАЦІЇ УЧНІВ ДО НАВЧАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ	71
<i>Щур Вікторія Андріївна</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	76
<i>Яроменко Вікторія Іванівна</i> ЗМІНА ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА	81

3. Про інноваційну діяльність : Закон України від 05.12.2021 № 40-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
5. Загородній С. П. Розвиток у керівників загальноосвітніх навчальних закладів інноваційної компетентності у системі післядипломної освіти : дис. ... канд. пед. н. : 13.00.04. Вінниця, 2017. 210 с.
6. Даниленко Л. І. Менеджмент інновацій в освіті : науково-виробниче видання. Київ : Б-ка «Шк. світу», 2007. 120 с.

Гриньова Марія Василівна

здобувач освіти ступеня доктора філософії (поза аспірантурою),
методист науково-методичної лабораторії соціального партнерства та
міжнародної діяльності кафедри освітньої політики
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
marishagrin@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-1308-2634>

НАУКОВО-НОРМАТИВНА ДИЛЕМА ДОВКОЛА ПОНЯТЬ «ЛІДЕРСТВО» ТА «КЕРІВНИЦТВО»: ЛІДЕР ЧИ КЕРІВНИК УЧНІВСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Феномен лідерства продовж віків привертав свою увагу вчених різних галузей науки, в результаті чого виникла інтеграційна синергетична наука лідеродогія. Наразі ключові аспекти лідерства найбільш детально розглянуті у психологічній, педагогічній та управлінських сферах і зазвичай висвітлюються у частковому чи повному порівнянні із керівництвом.

В контексті існуючого наукового дискурсу стосовно спільного і відмінного між поняттями «лідерство» та «керівництво», «лідер» та «керівник», насамперед, вважаємо за доцільне здійснити дефініційний аналіз цих понять.

Так, дефініції «лідер» (від. англ. – «leader») та «лідерство» (від. англ. – «leadership») мають англomовне походження. В первинному й найбільш широкому сенсі слово «лідер» має значення «ведучий», «керівник» і утворилося від слова «lead», що в перекладі з англійської означає «вести», «керувати», «очолювати». Похідне від нього слово «leadership» має в українській мові еквіваленти одразу двох понять – «лідерство» і «керівництво» [1, с. 9].

Спираючись на результати досліджень провідних науковців у сфері лідерства, С. Дубяга та Ю. Шевченко відзначають, що «лідерство й керівництво – це персоніфіковані форми соціальної взаємодії й інтеграції всіх механізмів і способів соціально-психологічного впливу для досягнення максимального ефекту в груповій діяльності» [2, с. 178].

О. Нежинська, як і більшість дослідників лідерства з позиції менеджменту, у психологічному дискурсі про лідерство та керівництво розділяє ці два поняття та пов'язані з ними – «лідер» і «керівник»:

- лідер – це соціально зумовлена позиція члена колективу, яка дозволяє на неформальній основі регламентувати діяльність співробітників;

- керівник – це посадовий статус члена колективу, який має право на управління [1, с. 59].

Водночас, А. Мішин, досліджуючи лідерство в контексті державного управління, пропонує не протиставляти, поняття «лідерство» та «керівництво». Вчений наголошує на тому, що історично ці два поняття виникли з одного джерела і термін «керівництво» (формальне лідерство) є формалізованим «лідерством» (неформальне лідерство): «керівник» наділявся основними формальними повноваженнями, необхідними для здійснення управлінських функцій, що споконвічно входили до компетенції «лідера» [3, с. 113].

Слід зазначити, що дискусія щодо понять «лідерство» та «керівництво» точиться не лише в науковому студіюванні, а й в управлінській, зокрема, освітній, практиці. Так, у ст. 28 Закону України «Про повну загальну середню освіту» нашу увагу привернули такі позиції:

- учні мають право вільно обирати та бути обраними до виборних органів учнівського самоврядування;

- органи учнівського самоврядування утворюються за ініціативою учнів;

- інші учасники освітнього процесу не повинні перешкоджати і втручатися в діяльність органів учнівського самоврядування;

- рішення органу учнівського самоврядування виконується учнями на добровільних засадах [4].

На наше переконання, ці позиції свідчать про те, що діяльність учнівського самоврядування першочергово оснований на неформальних міжособистісних

відносинах. Отже, провідну особу в учнівському самоврядуванні варто називати лідером, що і спостерігається у шкільній практиці. Однак, у самому законі мова йде про керівника учнівського самоврядування. Вочевидь, це пов'язано з тим, що в законодавчому аспекті органи учнівського самоврядування набули статусу органу громадського самоврядування закладу освіти, яке надає право здобувачам освіти «брати участь у громадському нагляді та в управлінні закладом освіти у межах визначених повноважень» [4], а для українського законодавства не є притаманним використання дефініції «лідер» для упорядкування питань, які стосуються галузі управління.

Підсумовуючи, варто зазначити, що у вітчизняному контексті поняття «лідер» і «керівник» мають відмінні значеннєві аспекти з позиції психології, соціології, політології та менеджменту. Однак, в міжнародному контексті поняття «лідер» і «керівник» зазвичай не протиставляються. Прикладом цього є те, що при запиті перекладу протиставного виразу «лідер чи керівник» англійською мовою першочергово ми отримуємо сполучення: «leader or leader», хоча дефініція «керівник» і має інші варіанти перекладу. Водночас, ми вважаємо, що сучасна вітчизняна наукова думка та управлінська практика мають тенденцію до активної інтеграції понять «лідер» та «керівник», що, зокрема, проявляється в акцентуації існування формального і неформального типів лідерства, використанні синергетичного терміну «лідер-керівник» та розширенні управлінських сфер впровадження практики призначення керівника на посаду не лише на основі конкурсного відбору, а й завдяки проведенню демократичних виборів членами колективу.

Отже, в результаті нашої наукової розвідки, ми прийшли до висновків, що наразі в науковій думці, незважаючи на існування різних трактувань та співвідношень понять «лідерство» та «керівництво», «лідер» та «керівник», існує тенденція їх ототожнення. Так, з огляду на демократизацію управління освітніми закладами, зокрема і закладами загальної середньої освіти, провідна особа в учнівському самоврядуванні є формальним представником учнівської спільноти в громадському управлінні закладом освіти (формальний лідер). Однак, принципи

обрання його на цю роль та організації діяльності базуються на неформальній міжособистісній взаємодії (неформальний лідер). Тож, одним із актуальних завдань є сприяння вихованню лідерських якостей в потенційних лідерів учнівської спільноти, які б дали можливість ефективно поєднувати виконання ролі формально і неформального лідера.

Список використаних джерел

1. Нежинська О. Лідерство та керівництво: психологічний дискурс: монографія. Х.: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 246 с.
2. Дубяга С., Шевченко Ю. Лідерські якості майбутнього вчителя у контексті сучасної освіти. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка (5)*. С. 175-181.
3. Мішин А. Демократичне лідерство в системі державно-управлінських відносин. *Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія: Управління*, 2014. № 3. С. 108-115.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

Здрагат Світлана Геннадіївна
кандидат соціологічних наук,
завідувачка кафедри освітньої політики
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»,
м. Одеса, Україна
nml.sveta@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ В ОСВІТІ

Важливу роль у становленні майбутнього педагога грає формування фахових компетенцій щодо здатності до здійснення педагогічного проектування та моделювання освітнього середовища, освітніх програм, індивідуальних освітніх траєкторій та здатності до проектування власного розвитку; аналізу, порівняння й оцінювання досягнень у сфері національної, європейської та світової освіти; аналізу змісту, способів проведення та результатів педагогічних досліджень. У зв'язку з цим набуває значності навчання здобувачів освіти соціально – педагогічному проектуванню.

Навчання проєктної діяльності здобувачів освіти з однієї сторони може здійснюватися під час виконання курсового чи дипломного проєктування, це й навчання і одночасно контролююча форма організації процесу підготовки педагога. Створення такого проєкту може розглядатися у якості результату, який свідчить про